

woorden: had de Nederlandse regering niet een nieuwe dienst opgericht met duidelijke bevoegdheden, dan zou *MI-6* buiten die regering om het contact met bezet Nederland (waarvoor hij al agenten in opleiding had) ter hand genomen hebben.

Nu waren er op het moment dat het Bureau Inlichtingen opgericht werd, al twee personen die met regelmaat geheime inlichtingen in bezet gebied inwonen: in Stockholm de Jong, die op eigen initiatief met *MI-6* was gaan samenwerken, in Genève Visser 't Hooft die een opdracht had gekregen van Gerbrandy. Kwamen de Jong en Visser 't Hooft onder Broekman te ressorteren? Gezien de bepaling dat de bevoegdheid tot het inwinnen van inlichtingen 'uitsluitend bij het hoofd van genoemd bureau' was komen te liggen, zou men zeggen: ja, maar in november '42 stond geen van de betrokken ministers stil bij de positie van wat de 'Zweedse Weg' en de 'Zwitserse Weg' geworden waren. De Jong werd pas in januari '43 over de koninklijke besluiten van 28 november '42 ingelicht en Visser 't Hooft in het geheel niet; deze bleef in rechtstreekse correspondentie staan met Gerbrandy en de 'vriend des ministers', van Haersma de With.

Voor wij nu op de activiteiten van het Bureau Inlichtingen ingaan, dienen wij bij het werk in Zweden en Zwitserland stil te staan.

'Zweedse Weg'

In deel 6 vermeldden wij al (hoofdstuk 10, paragraaf 'De 'Zweedse Weg' begint') dat A. M. de Jong, de Nederlandse consul-generaal in Stockholm, in '41 contacten had aangeknoopt met de Britse *Intelligence* ter plaatse, d.w.z. met de *Passport Control Officer* van de Britse legatie, en dat hij in de lente van '42 kans had gezien, met inschakeling van enkele kapiteins van Nederlandse schepen die het traject Delfzijl-Zweden bevoeren, een vaste verbinding te leggen met een arts in Delfzijl, A. L. Oosterhuis. De Jong vloog toen naar Londen en sprak daar (hij had geen vertrouwen in de Centrale Inlichtingendienst) met Rabagliatti, met *MI-6* dus, bij wie hij door Buitenlandse Zaken geïntroduceerd was. Met deze sprak hij af dat wat hij aan inlichtingen en rapporten uit Nederland zou verzamelen, ook aan Nederlandse instanties doorgegeven zou worden (een afspraak waar *MI-6* zich niet aan kon houden doordat er na 1 juni in feite geen CID meer was); zijn werk zou door *MI-6* worden betaald. In juni '42 begon de Zweedse Weg te functioneren en in deel 7 wezen wij er op (hoofdstuk 3, paragraaf 'Spionagegroepen/Verbindingen met Londen') dat via die Weg regelmatig spionage-